

استاد حمید رضا آیتی موسیقی دان، بیش از نیم قرن تدریس، پژوهش گر، شاعر

، مولف، آهنگ ساز، رهبر ارکستر، تنظیم کننده آهنگ، مهندس عمران و...

مختصری از زندگی نامه استاد حمیدرضا آیتی (آهنگری)

حمیدرضا آیتی (آهنگری) محقق، آهنگساز، شاعر و نوازنده ی سنتور، دهم شهریور 1333 در شهرستان زابل یا به عرصه ی وجود نهاد. علاقه مندی ایشان به نوازندگی سنتور از همان دوران کودکی آغاز گردید، چنان که در سن هفت سالگی به همراه پدر در محافل موسیقی سنتی شرکت می نمود و در نه سالگی موفق به تهیه ی سنتور شد و تمرین خود را آغاز کرد وی در سن دوازده سالگی به منظور تحصیل در رشته ی راه و ساختمان منتقل زاهدان شد و به فکر یادگیری نت و شیوه ی درست نوازندگی افتاد که بدین جهت کتاب هایی از جمله کتاب استاد حسین صبا را تهیه نمود و مجدانه به تمرین خود ادامه داد. پس از چند سال پشتکار و ممارست در سال 1350 درآزمون وزارت فرهنگ و هنر جهت نوازندگی در ارکستر و تدریس در مرکز آموزش موسیقی انتخاب شد و با سرپرستی ارکستروکارشناس موسیقی استاد محمد شیرخدایی که از نوازنده ها و آهنگسازهای بنام تهران بود به ارکستر ملی وزارت فرهنگ و هنر زاهدان پیوست و همکاری خود را با هنرمندان این ارکستر که شامل اساتید خدابنده، باباخانی، ولی پور، نصرتی، جلالی، فیروزی، مقیمی، صفوی، هنری، پهلوانی و خواننده ی خوش صدا استاد نورالدین خلعتبری (شاگرد برجسته ی استاد تاج اصفهانی) بود ادامه داد. استاد آیتی (آهنگری) از اولین آثاری که موفق به خلق شعر و آهنگ آن شد میتوان دوترانه فارسی "ببزار" (مایه شوشتری) به خوانندگی یکی از دانشجویان دانشسرای هنر زاهدان و "دریغ از عشق" (مایه دشتی) را نام برد. دو سال از قرارداد وی با وزارت فرهنگ و هنر زاهدان نگذشته بود که همچنین موفق به ساخت شعر و آهنگ محلی "تونی عمر و جون مه" (دستگاه شور) و "خو شیری" (مه که هر لحظه نو هر دم و فکر تو آستو - مایه ی بیات اصفهان) گردید که در جشنواره ی موسیقی یزد با خوانندگی احمد نخعی و حضور داور استاد فرامرزی پایور به عنوان موسیقی محلی برتر شناخته شد. چندی بعد اساتیدی از تهران همچون احسان... خسروی و نادر پوردلجو نیز به عنوان کارشناس موسیقی به این گروه پیوستند.

شهرت و آوازه ی استاد آیتی در سال 1354 موجبات آشنایی با زنده یاد علی شهری (خواننده) را ایجاد نمود که همکاریشان تا سال 1357 به طول انجامید. در این دوره می توان به سرپرستی ارکستر، ساخت شعر و آهنگ "مه لقا (روزمه شو نو بهار خزونه - دستگاه شور)" که همچون ساخته های پیشین خود در وصف همسرش مه لقامی باشد اشاره کرد. از دیگر آهنگ های ساخته شده توسط این استاد میتوان "جدایی" و "زون عاشق (و قدر که تر دوس دارو - دستگاه سه گاه)" را نام برد همه ی این آثار غنی محلی با خوانندگی علی شهری و احمد نخعی در استودیوی خانه ی فرهنگ زاهدان به صورت کاست ضبط و بدون اطلاع استاد آیتی (ترانه سرا و آهنگساز این آثار) روانه ی بازار گردید.

قدم دیگر استاد آیتی در خدمت به موسیقی سیستان ساخت پیش درآمد، جواب موزیک و تنظیم آهنگ های قدیمی محلی سیستان با نام های "یار خدا خدا، دلبر شیری، مه و بازار مرو، نه نه مه کنج که تونو، لالائی، سوختی جانم، دروا گنه در واگنه، با با گل افروز،

یار آقاجان، لیلی جان لیلی و سرتراشک" است که برخی از آنها توسط علی شهری، احمد نخعی و محمد علی گرگیچ نیز اجرا گردید. شایان ذکر است این آثار فاخر بارها در صدا و سیمای زاهدان و دیگر استانهای کشور به نمایش گذاشته شده است.

حدود هفت سال از قرارداد استاد با مرکز آموزش موسیقی وزارت فرهنگ و هنر زاهدان می گذشت که پس از اجراهای بی نظیر در جشنواره های موسیقی و محافل هنری سر تا سر ایران در سال **1357** به منظور انجام خدمت سربازی منتقل زابل شد که در این رابطه هم شعر و آهنگ "سرباز (میرا و سربازی - دستگاه نوا)" را ساخت. سپس جهت ادامه ی تحصیل منتقل اصفهان شد و در آن جا فعالیت هنری خویش را ادامه داد تا اینکه دیگر باز در سال **1363** به زادگاه خویش رجعت نمود و با هدف خدمت به این آب و خاک دفتر فنی ساختمان تاسیس کرد و به مدد هم وطن خویش و شهرداری زابل شتافت و پس از دو سال تجربه و تلاش (اجرای پروژه های دولتی و مدرسه سازی) در وزارت راه و ترابری استخدام شد و در پروژه ی جاده سازی زابل - نهبندان کمر همّت بست. ضمن این همّت متعالی از فعالیت های هنری خویش دست نکشید و به پیشنهاد هنرمندان بومی سیستان برای آهنگ های قدیمی محلی "پدر خوبه مادر نازنینه" (دستگاه شور) و "عزیز جو شهربانو" (دستگاه سه گاه) پیش درآمد، جواب موزیک ساخت و آن را برای ارکستر تنظیم نمود که در رادیوی زابل اجرا گشت. از جمله هنرمندان دیگری که او را در زابل یاری کردند می توان از آقایان افشاری، باقری و خواجه نیز یاد کرد. این استاد ضمن تدریس موسیقی موفق به ساخت آهنگ حماسی "ایران من" در وصف میهن عزیزمان گردید (اشعار آن سروده ی عباس باقری است) که بارها توسط دانش آموزان و دانشجویان این خطه به روی سن رفته است. و اما بار دیگر جهت اجرای چند تصنیف از جمله راز و نیاز، بلبل شیدا و الا یا ایها الساقی به همراه برادرش علیرضا آهنگری (خواننده) به صدا و سیمای زاهدان دعوت شد و هنر زیبای خویش را به نمایش گذاشت.

به جرأت می توان گفت یکی از طلابی ترین اقدامات هنری دهه ی شصت این استاد نواختن ردیف های هفت دستگاه موسیقی استاد ابوالحسن صبا و ضبط در شش کاست بود که توسط هیئت داوران به سرپرستی استاد داوود گنجه ای تأیید و در آرشیو موسیقی تالار وحدت تهران موجود می باشد. همزمان با آن، اقدام به تمرین ردیف میرزا عبدالله و نواختن قطعات و ضربی های اساتیدی همچون عارف قزوینی، علی اکبر شیدا، درویش خان، حبیب سمعی، علی اکبر شهنازی علی نقی وزیری، روح الله خالقی، نورعلی برومند، ابوالحسن صبا، استاد فرامرز پایور و..... رانمود و از اهم کارهای دیگر این است که وی طی چند دهه به مطالعه و تمرین آوازا و ترانه های محلی نواحی مختلف ایران پرداخت و به اطلاعات خویش افزود و شیوه های مختلف سنتور نوازی اساتید قدیم را فرا گرفت.

دیری نپایید که قصد عزیمت به مشهد مقدس نمود و در سال **1373** بدانجا سکونت گزید و با کوله باری از هنرهای خویش به همکاری با انجمن موسیقی آنجا پرداخت و آهنگ های محلی و فارسی مختلفی از جمله "خواهد آمد" (مایه ی ابوعطا - سروده ی استاد قهرمان) را برپایه ی ترویج فرهنگ مهدویت ساخت و تصنیف بهارجانها شعرمولانا و چندین بار جهت اجرا در خارج از کشور توسط گروهی که خود

تشکیل داد (استاد دلشادی و ...) به خوانندگی محمد باغبان به روی سن رفت. این استاد به دعوت مرکز آموزش موسیقی زاهدان در سال 1379 (با وجود سکونت در مشهد) به عنوان کارشناس موسیقی با این گروه همکاری و با سرپرستی آن در جشنواره موسیقی جنوب (خوزستان) شرکت کرد. همچنین صدا و سیمای خراسان از محضر استاد آیتی بی بهره نبود چنان که در مناسبت های مختلف (اعیاد و سوگواری ها) ایفای هنر کرد، از جمله به سفارش این سازمان بر اشعار استاد اکرامی آهنگ هایی آیینی در وصف سرور و سالار شهیدان حضرت ابا عبدالله حسین (ع) به نام دریای تشنه ساخت که طی دو دهه به نمایش در آمده است. در ضمن به اجرای ساخته های خود (با گروه های مختلف و سرپرستی خویش) در مجامع هنری می پرداخت. او نیز به حمایت از زلزله زدگان بم، بیماران هموفیلی، کلیوی و معلولین چندین بار بر روی سن رفته است.

وی نیز در راستای سازندگی کشور عزیزمان تاکنون 23 پروژه دولتی انجام داده است که به سخن زیبای "حضرت علی (ع): إِنَّ الْمُؤْمِنَ مِنْ نَفْسِهِ فِي شُغْلٍ وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ" جامه عمل پوشاند.

اینک سال 1391 یکی از طلایی ترین اقدامات هنری دهه ی هفتاد خود را که کتاب 24 قطعه برای سنتور (تعدادی از آهنگهای ساخته ی استاد) می باشد و موفق به چاپ آن نشده بود به منسه ی ظهور گذاشت و تلاؤ خود را که سال ها در پس ماه ناشناخته مانده بود برهمگان نمایان کرد. کتاب وی نیز در سایت انتشارات عارف تهران در ردیف کتاب های استادان پایور و مشکاتیان در حال فروش است. و اما کتاب نوای کَمَلک (کنکاش در موسیقی فولکلور سیستان) یکی دیگر از اقدامات طلایی این استاد به شمار می رود که حاصل سال ها پژوهش و تلاش او در زمینه ی تبدیل نوا به نت سرنا و دهل محلی سیستان و همچنین ساخت پیش درآمد، جواب موزیک و تنظیم آهنگ های محلی سیستان می باشد که در سال 1377 آماده اما به چاپ نرسید. از دیگر کتب این استاد که مجموعه ای از ساخته های جدید اوست می توان طلوع "20 قطعه برای سنتور" به نام طلوع را نام برد. وی همچنین عضو خانه ی موسیقی ایران و در حال نشر هنر خویش می باشد.

و او شنوا و آگاه است 91/06/10 حمید سازور

برداشت از کتاب پژوهشی موسیقی مقامی (موسیقی فولکلور سیستان) استاد
آیتی از قلم مهندس حمید سازور